

A 2016-os Riói Olimpia sikeressége a sportszervezetek bevételi szerkezetének tükrében

Success of 2016 Rio Olympic Games as Reflected in the Income of Sport Organizations

Gósi Zsuzsanna

Testnevelési Egyetem, Sportmenedzsment Tanszék, Budapest

Absztrakt: A magyar sportfinanszírozás az elmúlt években jelentős változáson ment keresztül. Az Olimpián sikeres magyar sportágakra leginkább a 2013-ban elindult KSF program (Kiemelt Sportágfejlesztési program) volt hatással. Ennek hatására jelentősen megnövekedett mind a sportszövetségek, mint a sportegyesületek bevétele. A cikkben azt vizsgálom meg, hogy milyen változás történt a bevételek nagyságrendjében és szerkezetében azoknál a sportegyesületeknél, amelyek versenyzői aranyérmet nyertek a 2016-os Olimpián. Az eredmények azt mutatják, hogy minden klub esetében egyértelmű a bevétel növekedése az elmúlt négy évben. Jellemzően több mint kétszeresére nőtt az összbevétel minden vizsgált sportegyesület esetében. A bevételi szerkezet százalékos arányait vizsgálva a kluboknál csökkent a tagdíj, valamint az önkormányzati támogatás aránya annak ellenére, hogy összességében növekedés mutatható ki mindkét bevételi forrás tekintetében.

Kulcsszavak: sportfinanszírozás, bevételi szerkezet, sporttámogatás

Abstract: Hungarian sport financing has gone through significant changes in the past few years. Mostly the KSF program, which started in 2013, had an effect on successful Olympic sports. The income of sport clubs and sport associations have both significantly increased. In this article I would like to investigate the changes which happened in the scale and structure of incomes in the case of those associations which had a gold-winning athlete in the 2016 Olympic Games. The results clearly show an increase of income in every club's case in the past 4 years. The amount of total income of sport clubs typically doubled in every investigated case. Looking at the percent proportion of income structure, the rate of membership fees and assistance of local governments have decreased despite the increase which can be detected in both income sources.

Keywords: sport financing, revenue structure, sports sponsorship

Bevezetés

A 2016-ban rendezett Olimpián és Paralimpián Magyarország sportolói magas létszámban és sikeresen szerepeltek. Az érmek és a pontszámok tekintetében hosszú időre visszatekintve, az ország méretéhez és gazdasági helyzetéhez viszonyítva kiemelkedő helyezést érnek el a versenyzők. Az összes éremszámot tekintve hazánk az első tíz ország között helyezkedik el. A sportszervezetek esetében a finanszírozás az elmúlt években jelentősen átalakult (Gósi, 2015). A cikk kísérletet tesz arra, hogy

megvizsgálja a sikeres egyesületek gazdasági mutatóinak változását az elmúlt olimpiai ciklusban. A fókusz az aranyérmet szerzett sportolók egyesületeire, valamint szövetségeire koncentrál.

Módszerek

A vizsgálat a dokumentumelemzés módszerével készült. A nyilvános törvényszéki adatok, szövetségi adatok és a számviteli beszámolók kerültek elemzésre. A számviteli beszámolók tekintetében a 2012-2015 közötti időszak kimutatásai képezték a vizsgálat tárgyát. A civil szervezetek beszámolási

rendje és számvitele is megváltozott az elmúlt években. A Civil törvény változásával, valamint ezzel összhangban a civil szervezetekre vonatkozó számviteli törvény változása és a kormányrendeletek következményeként nyilvánosan elérhetőek a gazdálkodásra vonatkozó adatok. A civilszervezetek, köztük a sportszövetségek és sportegyesületek is, egységes formátumban készítik el a beszámolójukat (Kahulits, 2014).

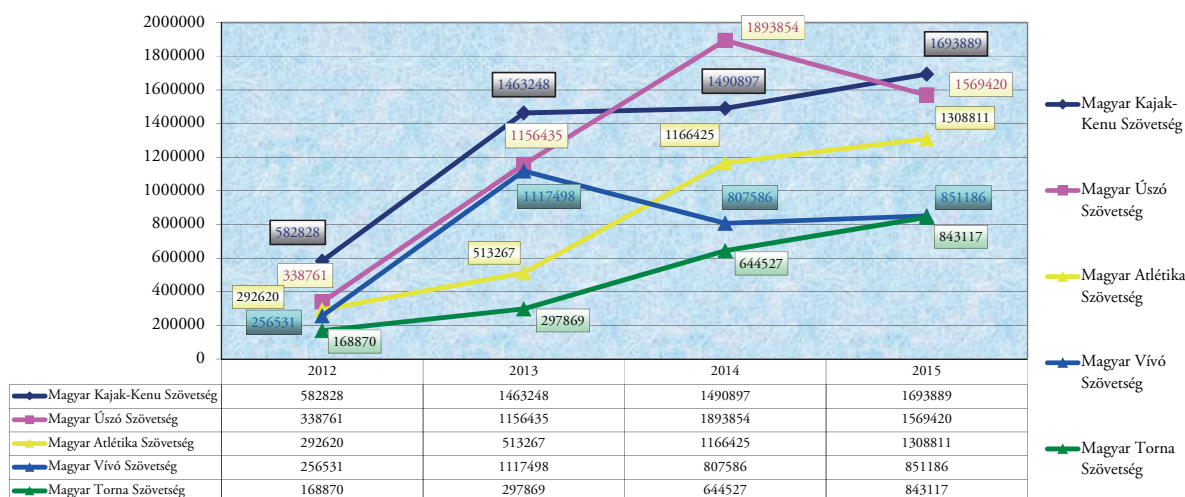
Eredmények

A szövetségi bevételek

A 2016-os Riói Olimpia megítélését kettőség jellemzi. Egyrészt több sportoló kvalifikált a 2016-os, mint a 2012-es játékokra, az olimpiai éremtáblázaton a magyar sportolók az előkelő tizenkettedik helyet érték el, és nyolc aranyérmet szereztek. Másrészt viszont szűkült a sikeres sportágak köre,

kevesebb versenyző szerzett aranyérmet és érmet, mint négy évvel ezelőtt. A megszerzett olimpia pontok is csökkentek 129 pontról 110 pontra. (Kovács, 2016; Hencsei, 2016). Az is a kettőséget mutatja, hogy míg 2012-ben Londonban öt sportág versenyzői szereztek olimpiai bajnoki címet, ez 2016-ra már három sportágra szűkült. 2012-ben ezek a sportágak az úszás, atlétika, torna, vívás és kajak-kenu voltak. Ezen sportágak közül az atlétika 2016-ban egy bronzérmet szerzett, míg a tornának a legjobb eredménye egy kilencedik helyezés lett. A finanszírozás rendszere az előbb említett öt sportágnak hasonló volt az elmúlt időszakban; mind az öt részese a KSF programnak, s mindegyik szövetség esetében jelentős bevétel növekedés figyelhető meg (Gösi, 2015). Azaz, nem a finanszírozási források szűkülése okozta a sporteredményben bekövetezett változásokat.

A sportszövetségek éves összbevétele (ezer Ft-ban)

1. ábra. Szövetségi bevételek [Forrás: saját szerkesztés; a szövetségek 2012-2015. évi számviteli beszámolója alapján]

Az ábrán jól látszik, hogy a 2012-es évhez viszonyítva minden vizsgált sportágban jelentős bevétel növekedés a jellemző. Néhány esetben találhatunk kiugró adatokat, de a trendet figyelve egyértelmű a növekedés. A kiugró adatokat egy-egy nagyobb esemény szervezése, vagy nagyobb beruházás okozta. Mind az öt sportágban több mint kétszeresére emelkedtek a bevételek a 2012-es szinthez képest. A bevétel növekedés azonban rövidtávon még nem jelenthet automatikus eredményjavulást a nemzetközi versenyeken, hiszen a sportba befektetett tőke

megtérülési ideje hosszútávon érzékelhető (Gösi és Géczy, 2015). A felkészülést annyiban segítette a növekedő bevétel, hogy javultak a feltételek mind létesítmény használhatóság, mind az edzőtáborozási lehetőségek tekintetében. Az utánpótlás nevelő programok fellendítése, a növekvő sportolói létszám hosszabb távon vezet majd csak eredményre. Az utánpótlás nevelésre fordított összegek hatékonyságát legkorábban a 2020-as, de még inkább a 2024-es játékok után lehet majd értékelni, figyelembe véve azt a tényt is, hogy kivétel nélkül szinte

az összes sportágban egyre erősebb verseny figyelhető meg, és új nemzetek sportolói jelennek meg a világ élvonalában.

Egyesületi bevételek vizsgálata

A 2016-os Olimpián szerzett aranyérmek tekintetében az egyesületek közül kiemelkedik a Vasas Sport Club. A nyolc olimpiai és egy paralimpiai arany közül hatot e szervezet sportolói szereztek. Ezen kívül még három klub mondhatja magáról, hogy versenyzői a csúcsra értek. Az egyesületi

sikerességet árnyalja az a tény, hogy a csapatsportágak versenyzői nem feltétlenül egy klubban készülnek, ez vonatkozik a női kajak négyes tagjaira is.

A bevezetésben említésre került, hogy a legsikeresebbek a Vasas Sport Club versenyzői voltak. Aranyérmet szereztek még a Budapesti Honvéd, az Újpesti Torna Egylet és Graboplast Győri Vízisport Egyesület sportolói. A 2012-es eredményekhez képest itt is szűkülés figyelhető meg.

2012 London
Bajnokok és klubjaik

Berki Krisztián		Újpesti Torna Egylet (UTE)
Kajak kettes	Dombi Rudolf	Építők Margitszigeti Diák KC
	Kökény Roland	Esztergomi KKSE
Kozák Danuta		Budapesti Honvéd
Kajak négyes	Fazekas-ZurKrisztina	Győri Graboplast
	Kovács Katalin	Budapesti Honvéd
	Kozák Danuta	Budapesti Honvéd
	Szabó Gabriella	Budapesti Honvéd
Gyurta Dániel		Jövő SC
Pars Krisztián		Szombathelyi Dobó SE
Risztov Éva		Debreceni Sportcentrum SI
Szilágyi Áron		Vasas Sport Club

2016 Rio de Janeiro
Bajnokok és klubjaik

Hosszú Katinka		Vasas Sport Club
Kozák Danuta		Újpesti Torna Egylet (UTE)
Kajak kettes	Kozák Danuta	Újpesti Torna Egylet (UTE)
	Szabó Gabriella	Budapesti Honvéd
Kajak négyes	Csipes Tamara	Budapesti Honvéd
	Fazekas-ZurKrisztina	Győri Graboplast
	Kozák Danuta	Újpesti Torna Egylet (UTE)
	Szabó Gabriella	Budapesti Honvéd
Szász Emese		Vasas Sport Club
Szilágyi Áron		Vasas Sport Club

2. ábra. Bajnokok és klubjaik [Forrás: saját szerkesztés]

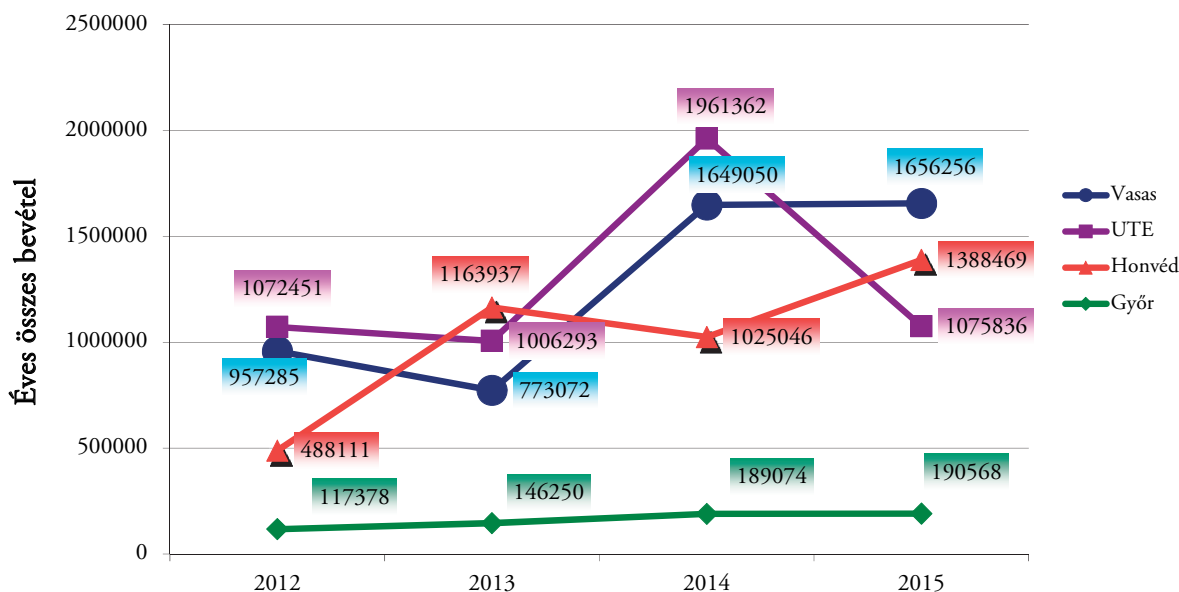
A táblázat alapján jól látszik, hogy a vidéki egyesületek szinte teljesen eltűntek a palettáról. Az olimpiai aranyérmek tekintetében egyértelmű a budapesti fölény. A budapesti egyesületek a jellemzőik alapján a sikergyáros nagy klubok közé sorolhatóak (Bukta, 2013). Területileg az élsport napjainkban egyértelműen Budapest központú válik. Az érmesek és olimpiai pontot szerzők között kicsit nagyobb arányban jelennek meg a vidéki klubok, de a Budapest központúság ott is jellemző. A fenti megállapítás az egyéni olimpiai sportágakra jellemző, a csapatsportok esetében nagyon sokszor

ellenkező folyamatok figyelhetünk meg (MOB közlemény, 2013).

Az átfogó kép alapján a három budapesti klub rendkívül sok azonosságot mutat, mind szervezeti felépítés tekintetében, mind bevételi szerkezetben. Bennük közös, hogy mindegyik nagy hagyományokkal, sok szakosztállyal rendelkező sportszervezet. Ezen klubok éves bevétele az utóbbi három évben átlagosan meghaladta az egy milliárd forintot. A győri klub nemcsak a méretében különbözik a többiől, hanem felépítésben is. A vidéki egyesület elsősorban vízi sportokra, ezen belül is jellemzően a

kajak-kenura specializálódott egyesület, ennek megfelelően a győri klub bevétele „mindösszesen” csak 190 millió forint körül mozgott. A három nagy klub közül a Vasasnak és az Újpestnek tizennyolc, a Honvédnak tizenhárom szakosztálya van, ezek között található TAO által finanszírozható szakosztályokat, valamint a kiemelt sportágfejlesztési támogatásban érintett szakosztályokat is. A győri egyesületnél a vízilabda található meg, mint TAO által

támogatható sportág. A három nagy klub bevételi szerkezete több lábbon áll. Egyrészt a látvány csapat-sportágak tekintetében számíthatnak TAO bevételekre, több szakosztályuknál kiemelt sportágfejlesztési támogatásra. A 2015-ös évben mindhárom klub kapott 300 millió forint értékben támogatást a következő címszó alatt: a 2015. évi sportszakmai többletfeladatok ellátására és működésre.

3. ábra. Egyesületi bevételek [Forrás: saját szerkesztés; a klubok számviteli beszámolója alapján, 2012-2015]

A 2012-es bázis évet alapul véve mindegyik klub bevétele jelentős növekedést mutat, köszönhetően a sporttámogatási rendszer átalakulásának. A budapesti kluboknál közös jellemző a jelentős állami, valamint TAO támogatás és a kismértékű tagdíj, illetve önkormányzati támogatás.

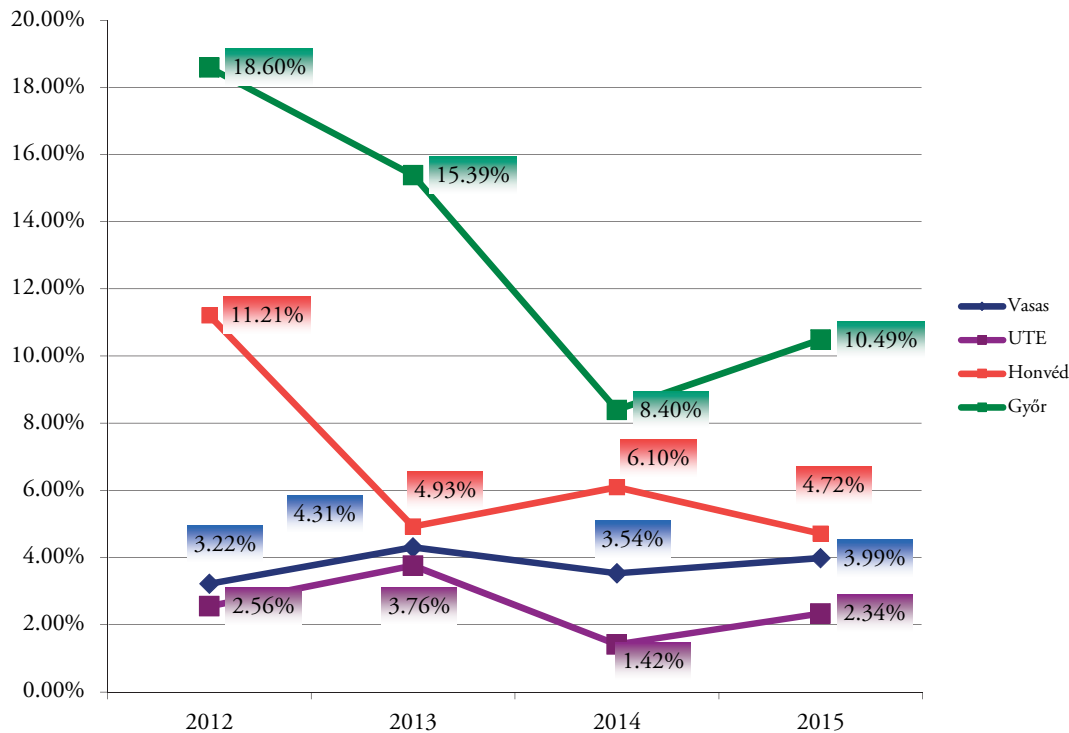
A központi költségvetési támogatás aránya a fővárosi klubok elmúlt évi gazdálkodásában jelentős szórást mutat, azonban a 30% körüli értéket minden esetben eléri, jellemzően azonban 50% körül mozog. A TAO támogatás mértéke pedig 20%-ra tehető. Összesítve tehát 50-70% körüli arányban állami támogatásból vagy az adó átengedésből származó bevétellel gazdálkodnak.

Az UTE esetében a kiugró 2014-es adatot egy rendkívüli támogatás indokolja. Az arányok pontos megállapítását az a tény is nehezíti, hogy bár a számviteli beszámoló tájékoztató adatai között szerepel az a tétel, hogy központi költségvetési támogatás, ennek az értelmezése azonban nem egységes. Van

olyan szervezet, amely ide sorolja a szövetségtől kapott támogatást azon elv szerint, hogy a szövetség kizárólag továbbadja az állam által finanszírozott programokra jutó összeget. Néhány egyesület azonban a szövetségtől kapott támogatást, mint egyéb szervezettől kapott támogatás kezeli, így részletesen fel sem tünteti azokat a gazdasági beszámolóban. Ugyanez az eltérés jelenik meg a TAO támogatás tekintetében is, néhány szervezet a számviteli beszámolóban külön bemutatja, más szervezetek esetében csak egyéb forrásokban, jellemzően az egyesület honlapján található róla adat.

Tagdíj

Az egyesületek, köztük a sportegyesületek forrásaiiban jelentős szerepet játszhat a tagdíj bevétel. Ha azonban azokat az egyesületek vesszük górcső alá, melyeknél az olimpián elért siker meghatározó, ott a tagdíj szerepe lényegesen kisebb, mint a szabadidősport egyesületek vonatkozásában.

4. ábra. Tagdíj arányok [Forrás: saját szerkesztés; a klubok számviteli beszámolója alapján, 2012-2015]

A budapesti klubok esetében a tagdíj aránya a 2013-as finanszírozási rendszer változása óta a legmagasabb a Budapesti Honvédnál volt, 2014-ben 6,1%, míg a legalacsonyabb az Újpest esetében, szintén 2014-ben, 1,42%.

A tagdíjarány jellemzően mindegyik évben (2012-2015) a Budapesti Honvéd esetében volt legmagasabb, míg a sereghajtó az UTE. Az egyes klubokat vizsgálva a tagdíj bevétel a Vasas Sport Clubnál 2012 és 2015 között évről évre emelkedett, míg 2012-ben 30866 ezer volt. Ez 2015-re 66011 ezer Ft-ra emelkedett. Az Újpest esetében a tagdíj összege kiemelkedően magas volt. 2013-ban ez 37879 ezer Ft-ot jelentett.

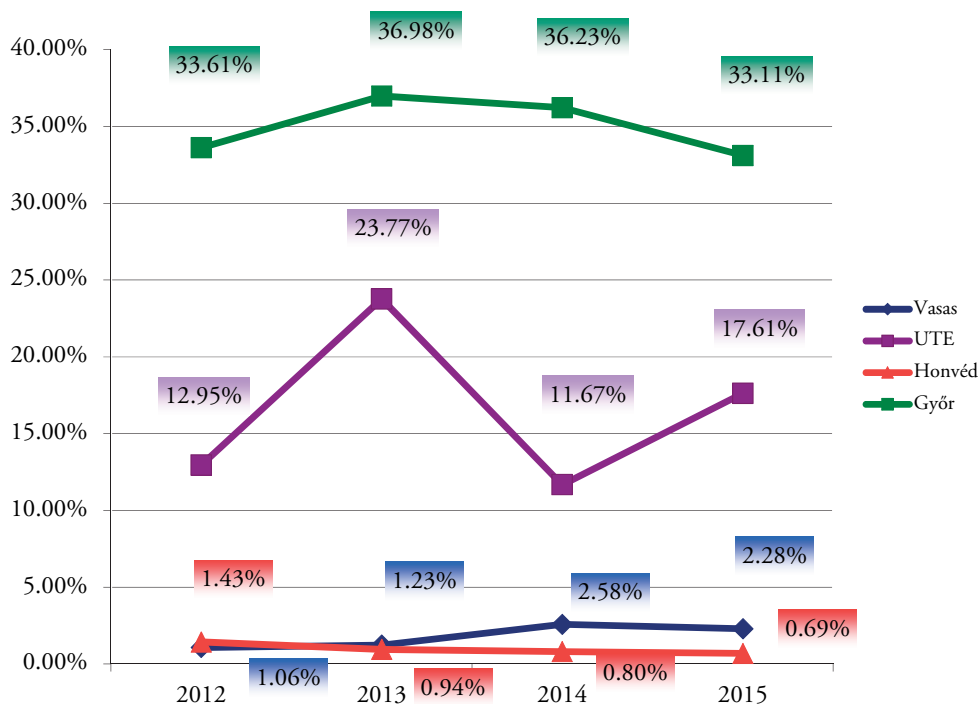
A következő két évben viszont csökkenést mutatott, 2014-ben 27827 ezer Ft, 2015-ben pedig már csak 25149 ezer Ft. A Honvéd esetében évről-évre folyamatos és kismértékű emelkedés jelenik meg, ami azt jelenti, hogy a 2012-es 54739 ezer Ft-ról 2015-re 65502 ezer Ft-ra emelkedett. A győri klubban a 2014-es év jelent negatív rekordot 15889 ezer Ft-tal, amely 2015-re 19994 ezer Ft-ra emelkedett, azonban még ekkor sem érte el sem a 2012-es, sem a 2013-as összeget.

Önkormányzati támogatás

A sporttevékenység esetében a közösségi

finanszírozásnak két formája van, a központi (állami) és a helyi (önkormányzati) (Dénes, 2015). Az önkormányzatok sportfinanszírozási gyakorlata a különböző települések között nagy eltérést mutat.

Az önkormányzati támogatások tekintetében a budapesti klubok közül az Újpesten ez a forma meghaladja a 10%-ot, míg a másik két szervezetnél ez jelentősen kisebb, sőt a Budapesti Honvéd esetében 1% alatt marad. Az önkormányzati forrásoknál a budapesti klubok vonatkozásában érdemes megemlíteni, hogy nem Budapest Főváros jelenik meg, hanem helyette az egyes kerületek. Az Újpesti Torna Egylet székhelye a IV. kerületben, a Honvéd Sportegyesület és a Vasas Sport klub székhelye a XIII. kerületben található. Az UTE a legalacsonyabb önkormányzati támogatást 2012-ben kapta, közel 139 millió forintot, a legmagasabbat 2013-ban, 239 millió forintot. A Vasas esetében az önkormányzati támogatás 2012-ben és 2013-ban 10 millió forint körül volt, míg 2014-ben és 2015-ben 40 millió körüli értékre emelkedett. A Honvéd esetében folyamatosan 10 millió forint körüli összeg körül mozog, de inkább alatta helyezkedik el. Győrben ez az összeg a 2012-es 39 millió forintról 2015-re 60 millió fölé emelkedett. Arányaiban azonban messze meghaladja a többi klub mutatóját.

5. ábra. Önkormányzati támogatás [Forrás: saját szerkesztés; a klubok számviteli beszámolója alapján, 2012-2015]

Megbeszélés

A sportegyesületek, köztük a legeredményesebbek bevétele az elmúlt években jelentősen emelkedett. Ha azonban a bevételszerkezetet vizsgáljuk, látszik, hogy függés alakult ki a közösségi sportfinanszírozás különböző formáitól. A szövetségeken keresztül nyújtott állami támogatás, a társasági adó átengedése, valamint az önkormányzati támogatás a klubok bevételeinek jelentős hányadát lefedik. Az önálló bevételek, mint a tagdíj, a rendezvényszervezés, valamint a szponzori bevételek aránya rendkívül alacsony.

Irodalom

1. *A budapesti élsport hanyatlása* (2013). MOB közlemény. www.mob.hu Megjelenés: 2013.06.04. (Letöltés: 2017.01.10)
2. Bukta Zsuzsanna (2013): Új kihívások a sport civil szférájában: megfelelnek-e a sportegyesületek a közösségi igényeknek? *Andragógia és művelődéstudomány*, 1(1): 72-86.
3. Dénes Ferenc (szerk.) (2015): *Sportközgazdaságtan; szöveggyűjtemény*. 144; TÁMOP-4.1.E-15/Konv-2015-0001 projekt; Campus kiadó; Debrecen.
4. Gósi Zsuzsanna (2015): TAO-hatások; új finanszírozási filozófia a sportban. *Dibiz – Digital Business*, 1(4): 16-17.
5. Gósi Zsuzsanna és Gécz Gábor (2015): Athletes – the invisible resources of sports organizations. *Apstract*, 9(1-2): 105-110. <http://dx.doi.org/10.19041/apstract/2015/1-2/19>
6. Hencsei Pál (2016): *Olimpiai értékelés*. www.jochapress.hu Megjelenés: 2016.08.28. (Letöltés: 2017.01.10)
7. Khaulits Andrea (2014): Civil szervezetek számvitele. In: Lakrovits Elvira (szerk.). *Változó civil világ – Kézikönyv civil szervezetek számára*. Complex kiadó, Budapest. 299-326.
8. Kovács Tamás (2016): *A nyolc riói aranyérem és ami mögötte van*. Előadás kivonat. Elhangzott: Vitaforum a Rió Olimpia szereplés tükrében 2016.10.06; www.magyardozo.hu (Letöltés: 2017.01.05)
9. *Nemzetek viadala az ötkarikás játékokon* (2008). KSH számlap módszertani kiadvány. http://www.ksh.hu/szamlap/olimpia_via.html Megjelenés: 2008.08. (Letöltés: 2017.01.05)